

การสำรวจสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อเป็นแนวทางในการจัดเส้นทาง
การท่องเที่ยวอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

Survey of Health Tourism Places as a Guideline in Arranging Tourism Routes in Khao Khitchakut District, Chanthaburi Province

นลินี ชนะมมูล^{1*} สุทธิพงษ์ คล่องดี¹ และพูลศิริ ประคองภักดี¹

Nalinee Chanamool^{1*} Suttipong Klongdee¹ and Poonsiri Prakongpak¹

Received: October 31, 2020; Revised: February 23, 2021; Accepted: March 2, 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและจัดเส้นทางการท่องเที่ยวอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การค้นคว้าเอกสาร การสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วม ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 20 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยทำการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อจัดกลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เปรียบเทียบข้อมูล เพื่อนำเสนอการจัดโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยวิธีการแบบสามเส้า ดำเนินการจัดเส้นทางท่องเที่ยวโดยประยุกต์ใช้แอปพลิเคชันแผนที่กูเกิล Google Maps เพื่อแสดงเส้นทาง ระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวใน 5 ตำบล ของอำเภอเขาคิชฌกูฏ ผลการวิจัยพบว่าอำเภอเขาคิชฌกูฏมีสถานที่ท่องเที่ยวรวม 18 แห่ง ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 7 แห่ง สถานที่ท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม 9 แห่ง และสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2 แห่ง ได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในอำเภอเขาคิชฌกูฏโดยจำลองการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวออกเป็น 2 โปรแกรม รองรับการท่องเที่ยวในวันหยุดสุดสัปดาห์ 2 - 3 วัน คือ 1) โปรแกรมการท่องเที่ยว 3 ตำบล ได้แก่ ชากไทย พลวง ตะเคียนทอง 3 วัน 2 คืน และ 2) โปรแกรมการท่องเที่ยว 2 ตำบล ได้แก่ คลองพลู และจันทเขลม 2 วัน 1 คืน ในแต่ละโปรแกรมจะแสดงกิจกรรม เวลาที่เปิดให้บริการ ประมาณการค่าใช้จ่าย และเส้นทางที่ใช้ในการเดินทางของแต่ละกิจกรรม เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่สนใจสามารถติดต่อสอบถาม วางแผนการท่องเที่ยว หรือประมาณการค่าใช้จ่ายได้ด้วยตนเอง

คำสำคัญ : สถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ; การจัดเส้นทางท่องเที่ยว; โปรแกรมการท่องเที่ยว

¹ คณะเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี

¹ Faculty of Social Technology, Rajamangala University of Technology Tawan-Ok Chanthaburi Campus

* Corresponding Author E - mail Address: nalinee_ch@rmutto.ac.th

Abstract

This research aimed to explore health tourism sites and to organize tourism routes of Khao Khitchakut district, Chanthaburi province. This is qualitative research using research papers in conjunction with in-depth interviews and focus group, there are 20 participants by purposive sampling method, analyzing data by content analysis to group health tourism places. Compare information to offer health travel programs and verify the accuracy of information with triangulation technique. Organize the route by using the Google Maps app to show the routes, distances, and directions used to travel to attractions in 5 sub-districts of the Khao Khichakut district. The results showed that Khao Khitchakut has 18 attractions: 7 natural attractions, 9 religious and cultural attractions, and 2 agricultural attractions. Proposed a guideline for tourism activities in Khao Khitchakut district by simulating the organization of tourism programs into 2 programs supporting a few weekends: 1) the schedule of tourism of 3 sub-districts, namely Chak Thai, Pluang, and Takien Tong 3 days 2 nights and 2) the tour schedule of 2 sub-districts, namely Klong Plu and Chantaklem, 2 days 1 night. In each program, activities are displayed, service time, cost estimate, and the route used for each activity to allow interested tourists to inquire, plan a trip or estimate their own expenses.

Keywords: Health Tourism Places; Tourism Route Arrangement; Tourism Program

บทนำ

ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลายเป็นอุตสาหกรรมที่น่าสนใจทั่วโลก ประเทศไทยเองสามารถทำรายได้เข้าประเทศได้อย่างมหาศาลจากการที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นต้น รายได้หลักของประเทศไทยส่วนหนึ่งมาจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จะเห็นได้จากสถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศปี พ.ศ. 2562 มีจำนวนมากถึง 307,141,990 คน รวบรวมรายได้จากการท่องเที่ยวกว่า 2,727,903.84 พันล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563) และรูปแบบการท่องเที่ยวที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไทยจำนวนมาก ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Management Strategy, 2019) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ให้นิยามความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ หรือแหล่งท่องเที่ยวที่มีความงดงามในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและสวดแทรกด้วยวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ตลอดจนการศึกษาการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาเพื่อการดูแลและการบำบัด ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิต การดำรงชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ หรือการบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพ ได้แก่ การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ คลายเครียด และมีการรับคำปรึกษาแนะนำด้านการดูแลสุขภาพ และจิตใจ มีการแนะนำการออกกำลังกาย

อย่างถูกวิธี การนวด อบ ประคบสมุนไพร การฝึกปฏิบัติสมาธิ ตลอดจน การตรวจร่างกาย การรักษาพยาบาล และอื่น ๆ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2552)

จังหวัดจันทบุรีมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีความโดดเด่นเรื่องอาหารถิ่น เชื้อชาติวิถีชีวิต ชุมชนที่หลากหลาย เป็นเมืองผลไม้ที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอันสวยงามทั้งน้ำตก ทะเล ภูเขา แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์โบราณสถาน และเรื่องราวอันทรงคุณค่าที่น่าสนใจกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับการสืบทอดมาช้านาน ทำให้การอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดจันทบุรีมีการขยายตัวและเติบโตอย่างต่อเนื่อง (สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์, 2561) อีกทั้งในปัจจุบันภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจที่ยั่งยืนในท้องถิ่นมีการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ สำหรับอำเภอเขาฉกรรจ์ เป็นหนึ่งในอำเภอที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะช่วงเทศกาลประเพณีนมัสการรอยพระพุทธรูปหลวง อีกทั้งยังมีความสมบูรณ์เป็นแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นแหล่งเพาะปลูกพืชสวนที่สำคัญ ได้แก่ ทุเรียน มังคุด เงาะ เป็นต้น นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวสามารถเยี่ยมชมได้ทั้งสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเชื่อมโยงไปยังการท่องเที่ยวด้านอื่น ๆ เช่น ประเพณีวัฒนธรรม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและด้านการเกษตร เพื่อส่งเสริมและให้ความสำคัญกับแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นได้ ซึ่งอำเภอเขาฉกรรจ์นั้น ประกอบไปด้วย 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลชากไทย พลอง ตะเคียนทอง คลองพลู และตำบลจันทเฉลิม เป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายครอบคลุมทั้งด้านประเพณีวัฒนธรรม ธรรมชาติ และเกษตรกรรม เหมาะแก่การส่งเสริมสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทส่งเสริมสุขภาพ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวที่สนใจเดินทางมาท่องเที่ยว

งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อสำรวจสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและแหล่งท่องเที่ยวด้านอื่นในอำเภอเขาฉกรรจ์ 2) เพื่อเป็นแนวทางในการจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเขาฉกรรจ์ โดยคาดว่าจะการนำผลงานวิจัยไปใช้จะทำให้ทราบแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ในอำเภอเขาฉกรรจ์ และนักท่องเที่ยวทราบเส้นทางท่องเที่ยวจากการจำลองการจัดเส้นทางท่องเที่ยวตามรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเขาฉกรรจ์

บททวนวรรณกรรม

1. ข้อมูลเกี่ยวกับอำเภอเขาฉกรรจ์

ประวัติความเป็นมาแต่เดิมกิ่งอำเภอเขาฉกรรจ์จัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2536 ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2536 โดยแยกการปกครองออกมาจากอำเภอมะขาม สภาพโดยทั่วไปเป็นที่ราบมีเนินเขาสลับบ้างเล็กน้อยและมีเขาฉกรรจ์ มีเนื้อที่ 877.70 ตารางกิโลเมตร มีจำนวนประชากรประมาณ 25,325 คน สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปเป็นแบบมรสุม มี 3 ฤดู แบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 5 ตำบล 44 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลชากไทย พลอง ตะเคียนทอง คลองพลู และตำบลจันทเฉลิม ซึ่งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล 5 แห่ง โดยประชากรประกอบอาชีพหลัก ได้แก่ 1) เกษตรกรรม ทำสวน เช่น ทุเรียน เงาะ มังคุด 2) เลี้ยงสัตว์ เช่น ไก่ เป็ด หมู และมีอาชีพเสริม ได้แก่ เลี้ยงผึ้ง และแปรรูปสินค้าการเกษตร มีทรัพยากรที่สำคัญของอำเภอคือ อุทยานแห่งชาติเขาฉกรรจ์และอุทยานแห่งชาติเขาสอยดาว (ศูนย์บริการข้อมูลอำเภอ, 2562)

2. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

อาจแบ่งออกได้ตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของโปรแกรมและกิจกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวแบ่งได้ 2 ประเภทดังนี้

2.1 การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion Tourism) เป็นการเดินทางไปท่องเที่ยวเยี่ยมชมความสวยงามของสถานที่ในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อน โดยแบ่งเวลาจากการเดินทางท่องเที่ยวส่วนหนึ่งมาทำกิจกรรมร่วมกันด้านการส่งเสริมสุขภาพในสถานที่พักอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ซึ่งอาจดำเนินการโดยชุมชน ได้แก่ จัดการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพรพื้นบ้าน ทดลองดื่มหรือบริโภคสมุนไพร เดินชมสวนสมุนไพรที่จัดไว้ตามธรรมชาติ และการเข้าร่วมการแพทย์แบบภูมิปัญญาชาวบ้านโดยมีความเชื่อมโยงกับโรงพยาบาล และมีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

2.2 การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพ (Health Healing Tourism) หรือการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และสุขภาพ (Medical Tourism) เป็นการเดินทางไปท่องเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม เพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อน หรือเป็นสถานที่ที่จัดไว้สำหรับการบำบัดรักษาเพื่อทำกิจกรรมด้านการบำบัดรักษาสุขภาพ การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสุขภาพในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่มีบุคลากร กระบวนการ และการบริการที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน เช่น การเดินทางมาท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวแล้วมีการตรวจร่างกายการรักษาโรคต่าง ๆ ร่วมด้วย การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวสุขภาพในประเทศไทยจะมุ่งเน้นด้านการบริหารจัดการที่อยู่อาศัยชุมชน หรือท้องถิ่นเป็นหลัก โดยมีข้อสรุปที่คล้ายกัน คือ การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมักเริ่มจากการที่ท้องถิ่นมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่พร้อมรับการพัฒนา โดยอาศัยภูมิปัญญาทั้งด้านการแพทย์ สมุนไพร วิถีชีวิตและการดูแลตนเอง และทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหารด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ตลอดจนอาศัยธุรกิจหรือวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวข้องในระบบการท่องเที่ยว ได้แก่ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านขายของฝาก และของที่ระลึก โรงแรม ที่พัก ธุรกิจโรงพยาบาลและสถานพยาบาลที่เชื่อมโยงกันอย่างมีคุณภาพ ด้านการบริการ รวมถึงการที่หน่วยงานภาครัฐตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ได้แก่ หัวหน้าชุมชน ผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หน่วยงานของกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่ ตลอดจนการสนับสนุนด้านปัจจัยสาธารณูปโภคพื้นฐานจากภาครัฐ ได้แก่ กรมทางหลวงชนบท สถานีอนามัย กรมวิชาการเกษตร เป็นต้น (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563)

3. แนวทางการจัดการการท่องเที่ยว

ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความพร้อมรองรับนักท่องเที่ยว สิ่งที่ต้องทราบคือ องค์ประกอบการท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว โดยต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยว 6 ประการ ได้แก่ 1) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) 2) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) 3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 4) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Service) 5) ที่พัก (Accommodation) 6) กิจกรรม (Activities) (Pelazol, R. J. et al., 2012) และหากแหล่งท่องเที่ยวนั้นต้องการที่จะพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวของตนที่มีอยู่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ควรเริ่มจากการประเมินความต้องการของชุมชนที่อยู่โดยรอบแหล่งท่องเที่ยวและประเมินความพร้อมด้านการท่องเที่ยว โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ

จัดการแหล่งท่องเที่ยว (ภณสิทธิ์, 2563) อย่างเช่น การศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี พบว่าชุมชนมีความรู้ความสามารถ เชี่ยวชาญด้านการเกษตร สมุนไพร และไม้ดอกไม้ประดับ แต่ยังขาดการพัฒนาผสมผสานรูปแบบการบริหารจัดการ รวมถึงการสร้างกิจกรรมที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ดังนั้นเพื่อพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ได้มีข้อเสนอแนะในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนั้นจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์กร ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้มแข็ง ทำให้เกิดศักยภาพด้านการท่องเที่ยว (วุฒิชชาติ และปิยะพร, 2559) หลายจังหวัดในประเทศไทยได้มีการจัดเส้นทางท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลายให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยว อาทิเช่น การสำรวจและสร้างเส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ อำเภอมนโธรมย์ จังหวัดชัยนาท สามารถจัดเส้นทางท่องเที่ยวได้ 3 เส้นทาง ประกอบด้วย 1) เส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรมด้านประวัติศาสตร์เชิงสร้างสรรค์ 2) เส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรมด้านวิถีชีวิตเกษตรกรรมเชิงสร้างสรรค์ และ 3) เส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรมด้านประเพณีเชิงสร้างสรรค์ (ปริญาญา และคณะ, 2563) การสำรวจแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดขอนแก่น สามารถกำหนดเส้นทางและรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1) เส้นทางและรูปแบบกิจกรรมเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 2) เส้นทางและรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทอื่น (สิทธา, 2552) การพัฒนาโปรแกรมและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมบนพื้นฐานข้อมูลแผนที่สีเขียว (Green Map) ของชุมชนบ้านโป่ง อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ โดยมีโปรแกรมที่ถูกพัฒนาแล้ว คือ โปรแกรมศึกษาระบบนิเวศและโปรแกรมศึกษาวิถีชีวิตชุมชน (อรจนา และสวิชญา, 2561)

4. รูปแบบการจัดโปรแกรมนำเที่ยวที่มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ สามารถจัดได้ 2 ลักษณะ คือ

4.1 การนำเที่ยวระยะสั้น เป็นการจ้ดนำเที่ยวตั้งแต่ครึ่งวัน (Half Day) จนถึง 1 วัน (One Day) ซึ่งอาจจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพสำหรับนักท่องเที่ยวได้ไม่มาก เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีเวลาท่องเที่ยวสั้น เช่น การนวด การเรียนทำอาหารเพื่อสุขภาพ การขี่จักรยาน การเยี่ยมชมแปลงเกษตรอินทรีย์ การเข้ารับบริการสปา เป็นต้น ทิวาวรรณ ศิริเจริญ และนันทนาคต์ ศรีปลั่ง ได้มีการศึกษาการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีไทหล่ม เพื่อสร้างและทดลองเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตำบลหล่มเก่า อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ มีชื่อว่า “เที่ยวไทหล่ม เมืองสงบ มากเสน่ห์” สามารถช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้ภายใน 1 วัน (ทิวาวรรณ และนันทนาคต์, 2560) สุรียนต์ สุวรรณราช ได้สร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ถ้ำแดง แล้วนำองค์ความรู้ข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ไปร่วมประชุมกับชุมชนเพื่อสร้างเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจอื่น ๆ ขึ้นมา 3 โปรแกรม โดยโปรแกรมที่ 1 เป็นการท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน ส่วนโปรแกรมที่ 2 และ 3 เป็นโปรแกรม 1 วัน ไป - กลับในวันเดียว และใช้โปรแกรมการท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน เป็นโปรแกรมของการทดลองการท่องเที่ยวจริงของกลุ่มเป้าหมาย (สุรียนต์, 2553)

4.2 การจ้ดนำเที่ยวระยะยาว เป็นการจ้ดนำเที่ยวมากกว่า 1 วัน อาจใช้เวลาเป็นเดือน มีการพักค้างแรมในสถานที่ท่องเที่ยว โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวจะมีความแตกต่างและหลากหลายมากกว่าประเภทการนำเที่ยวระยะสั้น มีการใช้เวลาในการท่องเที่ยวนานเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ผ่อนคลายทั้งร่างกาย

และจิตใจอย่างแท้จริง เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักผ่อนเป็นเวลานาน เช่น การพักผ่อนโฮมสเตย์ เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตและภูมิปัญญาชุมชนในการดูแลสุขภาพ การฝึกสมาธิและบำบัดภูมิกาวานาในศูนย์ปฏิบัติธรรม หรือแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ การเข้าพักในรีสอร์ทที่ให้บริการสปาและสุขภาพ เป็นต้น

ในประเทศไทย มีการจัดโปรแกรมการนำเที่ยวที่มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่แตกต่างหลากหลาย ได้แก่ 1) ทัวร์แพทย์แผนไทย เยี่ยมชมวัดโพธิ์รับฟังการบรรยายประวัติความเป็นมาที่มีชื่อเสียงเก่าแก่ และชมการสาธิตการนวดไทยแผนโบราณเพื่อการรักษาโรคและการส่งเสริมสุขภาพ ตลอดจนเรียนรู้และฝึกปฏิบัติวิธีการนวดไทยแผนโบราณจากผู้ที่มีความสามารถ 2) ทัวร์อาหารสมุนไพร เยี่ยมชมศูนย์เกษตรสมุนไพร และศึกษาเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยทางด้านอาหารสมุนไพรไร้พิษที่มีแคลอรีต่ำและเครื่องดื่มสมุนไพรที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ การนวดแพทย์แผนไทยและอบสมุนไพรเพื่อบำบัดรักษาโรคและบำรุงรักษาสุขภาพ และชมการสาธิตกระบวนการผลิตอาหารและเครื่องดื่มสมุนไพร 3) ทัวร์สมุนไพรชนบท เยี่ยมชมทัศนศึกษา การปฏิบัติงานของกลุ่มชมรม สมาคม รวมทั้งการสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับหมอพื้นบ้านและชาวบ้านสมาชิกกลุ่ม หรือสมาคมสมุนไพร 4) ทัวร์เกษตรธรรมชาติ เยี่ยมชมแหล่งการทำเกษตรธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ เรียนรู้การปลูกผักพื้นบ้านปลอดสารพิษ เรียนรู้ภูมิปัญญาไทยในการทำเกษตรยั่งยืนแผนใหม่ ไร้ปุ๋ย ไร้ยาฆ่าแมลง โดยมีการทัศนศึกษาและพบปะสนทนา และพูดคุยกับนักวิชาการพื้นบ้านเกษตรกรรมไทย 5) ทัวร์น้ำพุร้อนและอาบน้ำแร่ เยี่ยมชมทัศนศึกษา แหล่งน้ำพุร้อนและบ่อน้ำแร่ของประเทศไทย และพักในโรงแรมหรือรีสอร์ทที่ตั้งอยู่ในสถานที่ให้บริการ หรือตั้งอยู่ใกล้สถานที่ให้บริการอาบน้ำแร่เพื่อบำบัดสุขภาพ โดยมีการท่องเที่ยวและพักผ่อนในสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 6) ทัวร์ฝึกสมาธิและบำบัดภูมิกาวานา เยี่ยมชมวัดป่ากลางธรรมชาติเพื่อฝึกปฏิบัติสมาธิ 7) ทัวร์แหล่งธรรมชาติ เยี่ยมชมแหล่งธรรมชาติและเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการเดินป่าสมุนไพร การปั่นจักรยานชมธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพในอุทยานแห่งชาติ รวมถึงกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอย่างหลากหลายในสถานที่พักผ่อนประเภทโรงแรม และรีสอร์ทที่มีสถานบริการส่งเสริมสุขภาพแบบสปาให้เลือกใช้บริการ (เบญจพร, 2559)

5. การประยุกต์ใช้แอปพลิเคชัน Maps (Google Maps)

บริการเกี่ยวกับแผนที่ผ่านเว็บเบราว์เซอร์ของ Google เป็นบริการค้นหาที่ตั้งบนแผนที่ การค้นหาเส้นทาง และให้ข้อมูลเบื้องต้นของสถานที่นั้น ๆ เช่น ที่ตั้ง รายละเอียดการติดต่อ เส้นทาง การเดินทาง บริการ Google Maps เป็นบริการฟรีที่ Google บริการให้แก่บุคคลทั่วไป จุดเด่นของ Google Maps คือ การบริการแผนที่และภาพถ่ายดาวเทียม ที่ครอบคลุมทั่วโลก ความสามารถในการแสดงแผนที่ และการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนสามารถใส่ข้อมูลที่เป็นภาพ ข้อความ รายละเอียดเบื้องต้นได้ ทำให้เกิดความสะดวกต่อการทำงาน ช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (ฐิติวัฒน์, 2558) นอกจากนี้ยังได้มีการประยุกต์เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศร่วมกับ Google Maps ในการสร้างแผนที่ออนไลน์ผ่านเทคโนโลยี Google Maps GIS Online เพื่อรวบรวมฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดที่เข้าร่วมโครงการ 12 เมือง ต้องห้าม...พลาด ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ซึ่งสามารถเรียกใช้งานฐานข้อมูลจากอุปกรณ์เคลื่อนที่หรือสมาร์ทโฟน เพื่อใช้ในการนำทางจากตำแหน่งปัจจุบันของผู้ใช้งานไปยังตำแหน่งที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการ อีกทั้งยังช่วยเผยแพร่และแนะนำแหล่งท่องเที่ยวไปสู่นักท่องเที่ยวคนอื่น ๆ ได้ (ธัญญรัตน์, 2563) และมีการพัฒนาระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์สำหรับการท่องเที่ยวในประเทศไทย เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลด้านการท่องเที่ยวและการเดินทาง

ผู้ซึ่งสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ และมีการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว บริเวณใกล้เคียงให้กับนักท่องเที่ยวได้ (เปรมรัตน์ และคณะ, 2558)

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องการสำรวจสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อเป็นแนวทางในการจัดเส้นทางท่องเที่ยว อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจาก 1) แหล่งข้อมูล ทุติยภูมิ จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว การจัดเส้นทางท่องเที่ยว ได้แก่ เอกสาร งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง และการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และ 2) จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ จากการสังเกต อย่างไม่มีส่วนร่วม เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยมีรายละเอียดการศึกษาดังนี้

1. พื้นที่วิจัย คือ สถานที่ท่องเที่ยวของ 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลคลองพลู ชากไทย พลวง ตำบลตะเคียนทอง และตำบลจันทเขลม ที่อยู่ในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

2. ขอบเขตการศึกษา ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ในการวิจัยนี้รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 คน ซึ่งครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากเป็นผู้เกี่ยวข้องและสามารถให้ข้อมูลได้อย่างครบถ้วนและเพียงพอ เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้การสนับสนุนส่งเสริมดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ของคนในชุมชน ได้แก่ นักพัฒนาชุมชนอำเภอเขาคิชฌกูฏจำนวน 2 คน ผู้นำชุมชน (ปลัดเทศบาล ผู้ใหญ่บ้าน และ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) จำนวน 8 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อรวบรวมรายละเอียดของข้อมูล

กลุ่มที่ 2 เป็นผู้รับผิดชอบดูแลสถานที่ท่องเที่ยว ศูนย์การเรียนรู้ มีความรู้เกี่ยวกับสถานที่ และอยู่ในพื้นที่ ได้แก่ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏจำนวน 2 คน ผู้ดูแลสถานที่และศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 3 คน และสมาชิกในชุมชน 5 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน โดยแบ่งกลุ่มสนทนาลำดับเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล รวมถึงร่วมเสนอแนวทางในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก (Criterion Sampling) ตามกลยุทธ์การเลือกตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ (ประไพพิมพ์ และประสพชัย, 2559) ดังนี้

1) เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ใน 5 ตำบลของอำเภอเขาคิชฌกูฏ ให้การสนับสนุนส่งเสริมดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ของคนในชุมชน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชน เป็นผู้นำชุมชนของพื้นที่ที่มีสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ

2) เป็นผู้รับผิดชอบดูแลสถานที่ท่องเที่ยว ศูนย์การเรียนรู้ มีความรู้เกี่ยวกับสถานที่ และเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว การจัดเส้นทางท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีในแต่ละตำบลของอำเภอเขาคิชฌกูฏ จากการสืบค้นออนไลน์ เก็บข้อมูลจากการลงพื้นที่ที่ทำการวิจัย โดยศึกษาและรวบรวมแหล่งท่องเที่ยว

และกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ และเก็บข้อมูลจากการลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการสนทนากลุ่มตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้กำหนดวัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการจดบันทึกการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวมถึงบันทึกภาพการสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อรวบรวมประเด็นที่เกี่ยวข้องสอดคล้องตามวัตถุประสงค์งานวิจัย

ขั้นตอนที่ 4 จัดให้มีการสนทนากลุ่มร่วมกันของผู้ให้ข้อมูล โดยนัดหมายล่วงหน้าเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบ (Member Check) ความถูกต้องของข้อมูล ด้านสถานที่ ช่องทางการติดต่อ รายละเอียดกิจกรรม ค่าใช้จ่าย และการเดินทาง รวมถึงสนทนาถึงแนวทางในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อสรุปเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวในอำเภอเขาคีเขมภู

ขั้นตอนที่ 5 ผู้วิจัยดำเนินการจัดเส้นทางท่องเที่ยวโดยประยุกต์ใช้แอปพลิเคชันแผนที่กูเกิล (Google Maps) เพื่อแสดงเส้นทาง ระยะทางที่ใช้ในการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวตามโปรแกรมการท่องเที่ยวที่สรุปได้จากการสนทนากลุ่มร่วมกันของผู้ให้ข้อมูล

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยคำถามสัมภาษณ์แบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลให้รายละเอียดได้ทุกแง่มุม มีแนวประเด็นคำถามที่ใช้ถาม คือ สถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หรือสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่มีในชุมชน กิจกรรมที่สามารถทำได้ ค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้นในการไปยังสถานที่นั้น ๆ รวมถึงช่องทางการติดต่อประสานงาน แนวทางในการนำเสนอกิจกรรมที่สามารถทำได้ และเส้นทางไปเที่ยวยังสถานที่ต่าง ๆ ในส่วนของการสนทนากลุ่ม มีแนวทางในการสนทนาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อสรุปเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวในอำเภอเขาคีเขมภู รวมถึงการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

2) ใช้การจดบันทึกและการบันทึกภาพผู้ให้ข้อมูล รวมถึงการบันทึกข้อมูลที่สัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลในการวิเคราะห์และนำเสนอต่อไป

5. การวิเคราะห์และการตรวจสอบข้อมูล

1) หลังจากที่ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเอกสาร การลงพื้นที่สำรวจสถานที่ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่รวบรวมและสำรวจมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อจัดกลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทส่งเสริมสุขภาพในแต่ละตำบล โดยวิเคราะห์คำหลัก (Domain Analysis) แยกสถานที่ท่องเที่ยวออกเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม และสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จัดให้มีการสนทนากลุ่มเพื่อเสนอโปรแกรมการท่องเที่ยว โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ (Analytic Comparison) เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลในการจัดนำเที่ยวเชิงสุขภาพระยะยาว เป็นการเที่ยวมากกว่า 1 วัน ซึ่งรองรับการเที่ยวในวันหยุดสุดสัปดาห์ 2 - 3 วัน และในแต่ละโปรแกรมสามารถเที่ยวได้ครบทั้งสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม และสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2) ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่รวบรวมได้ โดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า โดยทำการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) ผู้วิจัยตรวจสอบ

แหล่งข้อมูล โดยเก็บข้อมูลกับแหล่งบุคคลโดยการสัมภาษณ์จากคนต่างกลุ่ม ต่างสถานที่และเวลา ตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Multiple Investigator Triangulation) ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเปลี่ยนผู้เก็บข้อมูลหลายคนเพื่อลดความลำเอียงด้านทัศนคติของผู้รวบรวมข้อมูล และตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) นอกจากการสัมภาษณ์แล้วผู้วิจัยยังใช้การสังเกตและได้ศึกษาข้อมูลจากแหล่งเอกสารประกอบด้วย

ผลการศึกษา

1. สถานที่ท่องเที่ยวในตำบลที่อยู่ในเขตพื้นที่การปกครองของอำเภอเขาคิชฌกูฏ

ผู้วิจัยและคณะได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักพัฒนาชุมชนอำเภอเขาคิชฌกูฏ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ ผู้ดูแลสถานที่และศูนย์การเรียนรู้ รวมถึงผู้นำและสมาชิกในชุมชน และลงพื้นที่เพื่อสำรวจสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอเขาคิชฌกูฏทั้ง 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลชากไทย พลวง ตะเคียนทอง คลองพลู และตำบลจันทเขลม พบข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวรวม 18 สถานที่ ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 7 แห่ง สถานที่ท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม 9 แห่ง และสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2 แห่ง โดยมีสถานที่ท่องเที่ยวในแต่ละตำบลดังนี้

1.1 ตำบลคลองพลู มี 6 สถานที่ ได้แก่

1.1.1 วัดทุ่งจันคำ บรรยากาศภายในวัดทุ่งจันคำมีความร่มรื่น เหมาะแก่การรักษาจิตใจ ทำให้อารมณ์สงบ ภายในวัดมีศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช (พระองค์ดำ) เพื่อกราบไหว้สักการบูชา

1.1.2 สวนกานต์ธิดา (สวนป่าเบส) เกษตรอินทรีย์ สามารถเข้าเยี่ยมชมบรรยากาศในสวน วิธีการปลูกผักปลอดสารพิษ และเรียนรู้วิถีชีวิตของการนำพืชผักสมุนไพรพื้นบ้านมาประกอบอาหารเพื่อสุขภาพ ซึ่งเป็นเมนูอาหารของชาวช่อง

1.1.3 สันต์ทรายรีสอร์ท มีบรรยากาศที่ดี มีบริการล่องแพ กิจกรรมทางน้ำ กิจกรรมตกปลา และลานกางเต็นท์ เหมาะแก่การพักผ่อน มีบริการที่พักและอาหาร

1.1.4 อ่างเก็บน้ำศาลทราย เป็นอ่างเก็บน้ำในโครงการพัฒนาลุ่มแม่น้ำจันทบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2537 เป็นโครงการที่มีความสำคัญต่อจังหวัดจันทบุรี เนื่องจากเป็นแหล่งเก็บกักน้ำขนาดกลางเพียงแห่งเดียวที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ตอนบนของจังหวัด และส่งน้ำให้กับพื้นที่ชลประทานบริเวณรอบ ๆ อ่างเก็บน้ำศาลทราย มีทัศนียภาพของพื้นที่ที่สวยงาม ร่มรื่นเหมาะแก่การท่องเที่ยวชมธรรมชาติและพักผ่อน

1.1.5 ฝ่ายคลองตาหรีว โครงการชลประทานขนาดเล็กที่ 9 ฝ่ายคลองตาหรีว มีขนาดกว้าง 40 เมตร สูง 2 เมตร มีน้ำใสสะอาดไหลตลอดปี บรรยากาศคล้ายน้ำตกเพราะมีหินที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ เหมาะแก่การพักผ่อน

1.1.6 วัดเขาคิชฌกูฏถาวราราม พระภาวนาวิสุทธิญาณเถร หรือแบน ธนากโร (หลวงปู่แบน) ท่านได้สร้างวัดเขาคิชฌกูฏถาวราราม เพื่อเป็นสำนักปฏิบัติธรรมกรรมฐานให้พระภิกษุสามเณร เพื่อรักษาป่าไม้ ดินน้ำลำธาร รักษาสัตว์ป่า และรักษาธรรมชาติเอาไว้ เหมาะแก่การปฏิบัติธรรมและการพักผ่อน ทำจิตใจให้สงบ

1.2 ตำบลชากไทย มี 3 สถานที่ ได้แก่

1.2.1 ศาลเจ้าพ่อเขาน้อย (หินตั้ง) มีลักษณะหินซ้อนกันซึ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีการตั้งศาลขึ้นเรียกว่า ศาลเจ้าพ่อเขาน้อย หรือศาลเจ้าพ่อหินลอย หรือศาลเจ้าพ่อหินตั้ง

1.2.2 ฐานการเรียนรู้ไม้กวาดพันปี โดยมี คุณตาชื่อ หรือนายถวน โยมญาติ ได้สืบทอดการทำไม้กวาด ซึ่งไม้กวาดพันปีเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่สืบทอดกันมา

1.2.3 สถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรซึ่งเป็นวิสาหกิจชุมชนน้ำผึ้งคิชฌกูฏ โดยมี นายอรุณ วิเศษฤทธิ์ เป็นเกษตรกรและผู้เชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงผึ้งของอำเภอเขาคิชฌกูฏ เป็นผู้ริเริ่ม การเลี้ยงผึ้งจนผู้นำชุมชนได้เล็งเห็นความสำคัญของอาชีพเลี้ยงผึ้ง และได้จัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งจนมีผลิตภัณฑ์ จากผึ้งที่คัดสรรมาเป็นสินค้า OTOP ระดับ 5 ดาว

1.3 ตำบลพลวง มี 4 สถานที่ ได้แก่

1.3.1 วัดกะทิง โดยมีท่านพ่อเซียน ชันธสโร เป็นผู้ริเริ่มดำเนินการจัดงานประเพณี นมัสการรอยพระพุทธบาทเขาคิชฌกูฏ (พระบาทพลวง) ซึ่งอยู่บนยอดเขาคิชฌกูฏ

1.3.2 เขื่อนพลวง เป็นแหล่งเก็บกักน้ำเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค และการเพาะปลูก มีความสูง 46.5 เมตร และสันเขื่อนยาว 1,100 เมตร กักเก็บน้ำได้ 77.38 ล้านลูกบาศก์เมตร และยังมีจุดชมวิวที่สวยงาม

1.3.3 เขาพระบาทพลวง ยอดเขาคิชฌกูฏมีรอยพระพุทธบาทซึ่งเป็นที่ประดิษฐาน ของรอยพระพุทธบาทที่สูงกว่า 1,050 เมตร จากระดับน้ำทะเล ถือว่าสูงที่สุดในเขตอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ

1.3.4 อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ น้ำตกกระทิง มีกิจกรรมที่ทางอุทยานจัดขึ้น ได้แก่ การศึกษาเส้นทางธรรมชาติสำรวจระบบนิเวศ บริการจุดกางเต็นท์ท่ามกลางธรรมชาติ ล้อมรอบ ด้วยป่าไม้และน้ำตก และที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว

1.4 ตำบลตะเคียนทอง มี 4 สถานที่ ได้แก่

1.4.1 น้ำตกคลองไพบูลย์ ลักษณะของน้ำตกเป็นสายน้ำตกลงมาจากหน้าผาสูง ไหลเต็มลำน้ำ เหมือนลำคลอง จึงได้ชื่อว่าคลองไพบูลย์ มีลักษณะเป็นธารน้ำกว้าง พื้นเป็นทราย และ หินขนาดต่าง ๆ เหมาะสำหรับการเดินทางมาพักผ่อนของนักท่องเที่ยวทุกเพศทุกวัย ซึ่งตั้งอยู่เขตอุทยาน แห่งชาติเขาคิชฌกูฏ

1.4.2 บ้านตะเคียนทอง เนื่องจากในอดีตมีต้นตะเคียนทองขึ้นหนาแน่นเป็นจำนวนมาก มีขนาดใหญ่ราว ๆ 4-5 คนโอบ และมีรากขนาดใหญ่ อยู่บริเวณด้านหลังวัดตะเคียนทอง

1.4.3 วัดตะเคียนทอง ซึ่งมีหลวงปู่เพชรอดีตเจ้าอาวาสวัดตะเคียนทอง เป็นที่เคารพ นับถือบูชา และเป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในตำบลตะเคียนทอง

1.4.4 พิพิธภัณฑสถาน เป็นสถานที่รวบรวมข้อมูลเรื่องราวของชาวช่อง ซึ่งเป็น ชนเผ่าดั้งเดิมของคนในภาคตะวันออก (ระยอง จันทบุรี ตราด) และบางส่วนของประเทศกัมพูชา มีศิลปวัฒนธรรม ที่อยู่อาศัย และอาหารพื้นบ้านที่คงความเป็นเอกลักษณ์ มีวิถีชีวิตเรียบง่าย และโดดเด่น เรื่องการใช้ภาษาในการสื่อสารของคนในชนเผ่า ปัจจุบันได้มีการรวบรวมข้อมูลไว้ ณ พิพิธภัณฑสถานนี้

1.4.5 ตำบลจันทเขลมมี 1 สถานที่ คือ น้ำตกจันทาเป๊ะ ตั้งอยู่บนเทือกเขาสอยดาวได้ มีสภาพเป็นธรรมชาติที่ยังอุดมสมบูรณ์เต็มไปด้วยต้นไม้ใหญ่และได้ทำการเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยว แห่งใหม่ของจันทบุรี

2. การจำลองการจัดเส้นทางท่องเที่ยวตามรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเขาคิชฌกูฏ

ผู้นำและสมาชิกในชุมชนร่วมเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในอำเภอเขาคิชฌกูฏ ทั้ง 5 ตำบล โดยจำลองการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่รองรับการเที่ยวในวันหยุดสุดสัปดาห์ 2 - 3 วัน ในแต่ละโปรแกรมสามารถเที่ยวได้ครบทั้งสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยวทางศาสนา และวัฒนธรรม และสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถจำลองการออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพออกเป็น 2 โปรแกรม ได้แก่ 1) โปรแกรมการท่องเที่ยว 3 ตำบล ชากไทย พลวง และตะเคียนทอง 3 วัน 2 คืน โดยเสนอรายละเอียดของกิจกรรมและประมาณการค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน ดังตารางที่ 1 และ 2) โปรแกรมการท่องเที่ยว 2 ตำบล คลองพลู และจันทเขลม 2 วัน 1 คืน โดยเสนอรายละเอียดของกิจกรรมและประมาณการค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 โปรแกรมการท่องเที่ยวที่ 1 ท่องเที่ยว 3 ตำบล ชากไทย พลวง และตะเคียนทอง 3 วัน 2 คืน

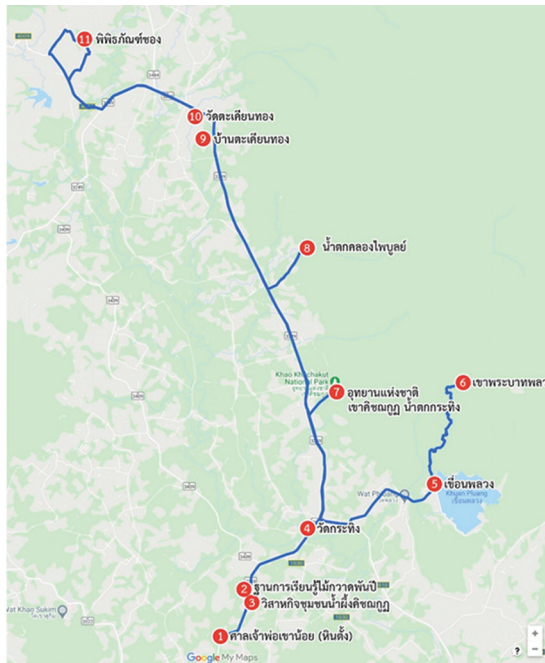
วันที่	เวลา	รายละเอียดกิจกรรม
1	08.00 - 09.00 น.	- กราบไหว้สักการะศาลเจ้าพ่อเขาน้อย (ไม่มีค่าใช้จ่าย)
	09.00 - 12.00 น.	- เรียนรู้การทำไม้กวาดกับศูนย์การเรียนรู้ไม้กวาดพันปี (ไม่มีค่าใช้จ่าย)
	12.00 - 13.00 น.	- รับประทานอาหาร ร้านก๋วยเตี๋ยวเย็นตาโฟ (40 บาทต่อชม)
	13.00 - 16.00 น.	- ศึกษาการทำน้ำผึ้งกับวิสาหกิจชุมชน น้ำผึ้งคิชฌกูฏ (ไม่มีค่าใช้จ่าย)
	16.00 - 06.00 น.	- พักผ่อนที่เพ็ญบ้านสวนจันทร์ (500 บาทต่อคืน)
2	06.00 - 07.00 น.	- กราบไหว้สักการะบูชาท่านพ่อเขียน ณ วัดคະທິง (ค่าดอกไม้ธูปเทียนสำหรับสักการะบูชาชุดละ 20 บาท) รับประทานอาหารเช้า (อาหารตามสั่ง 40 บาทต่อจาน)
	07.00 - 10.00 น.	- กราบไหว้รอยพระพุทธรูป ณ เขาพระบาทพลวง ซึ่งให้บริการปีละ 1 ครั้ง (อัตราค่าบริการเข้าอุทยานแห่งชาติ ชาวไทย: ผู้ใหญ่ 20 บาท เด็ก 10 บาท และชาวต่างชาติ: ผู้ใหญ่ 100 บาท เด็ก 50 บาท) ค่าบริการรถขึ้นและลงพระบาทพลวง รวม 200 บาทต่อการขึ้นลง 1 เที่ยว
	10.00 - 11.00 น.	- พักผ่อนตามอัยาศัย ชมวิว ถ่ายภาพ ณ เขื่อนพลวง (ไม่มีค่าใช้จ่าย)
	11.00 - 13.00 น.	- รับประทานอาหารที่ตลาดกระทิง (อาหารตามสั่ง 50 บาทต่อจาน)
	13.00 - 15.00 น.	- พักผ่อนตามอัยาศัยไปกับธรรมชาติ เล่นน้ำที่อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ น้ำตกกระทิง (อัตราค่าบริการเข้าอุทยานแห่งชาติ ชาวไทย: ผู้ใหญ่ 40 บาท เด็ก 20 บาท และชาวต่างชาติ: ผู้ใหญ่ 200 บาท เด็ก 100 บาท)
	15.00 - 08.00 น.	- พักผ่อนที่อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ น้ำตกกระทิง (มีจุดบริการกางเต็นท์ฟรี)

ตารางที่ 1 โปรแกรมการท่องเที่ยวที่ 1 ท่องเที่ยว 3 ตำบล ชากไทย พลวง และตะเคียนทอง 3 วัน 2 คืน (ต่อ)

วันที่	เวลา	รายละเอียดกิจกรรม
3	08.00 - 09.00 น.	- รับประทานอาหารเช้า (50 บาทต่อข้าม)
	09.00 - 10.00 น.	- ศึกษาประวัติศาสตร์ที่บ้านตะเคียนทอง (ไม่มีค่าใช้จ่าย)
	10.00 - 12.00 น.	- ศึกษาประวัติศาสตร์พิพิธภัณฑ์ของ (ไม่มีค่าใช้จ่าย)
	12.00 - 15.00 น.	- พักผ่อนตามอัยาศัยไปกับธรรมชาติที่น้ำตกคลองไพลูลย์ (อัตราค่าเช้าชาวไทย: ผู้ใหญ่ 40 บาท เด็ก 20 บาท และชาวต่างชาติ: ผู้ใหญ่ 200 บาท เด็ก 100 บาท)

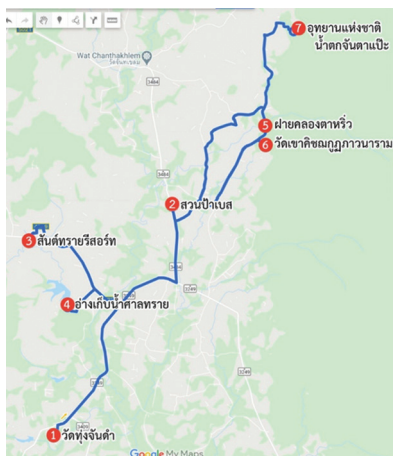
ตารางที่ 2 โปรแกรมการท่องเที่ยวที่ 2 ท่องเที่ยว 2 ตำบล คลองพลู และจันทเขลม 2 วัน 1 คืน

วันที่	เวลา	รายละเอียดกิจกรรม
1	07.00 - 07.30 น.	- เริ่มออกเดินทางจากที่ว่าการอำเภอเขาคิชฌกูฏ (ไม่มีค่าใช้จ่าย)
	08.30 - 09.00 น.	- เดินทางไปวัดทุ่งจันดำ กราบไหว้พระบรมสารีริกธาตุ ไหว้ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช และไหว้ศาลแม่ย่าศรีจันทวี (ไม่มีค่าใช้จ่าย)
	09.00 - 12.00 น.	- ชมการสาธิตทำการเกษตรอินทรีย์ ณ สวนกานต์ธิดา (สวนป่าเบส) (ไม่มีค่าใช้จ่าย)
	11.00 - 13.00 น.	- ล่องแพลากแพเป็ยกเล่นน้ำทานอาหารฟังเพลงชมธรรมชาติ กิจกรรมปั่นเรือ ชมบรรยากาศ กิจกรรมตกปลาตามอัยาศัย ณ สันต์ทรายรีสอร์ท (ไม่มีค่าใช้จ่ายเมื่อเช้าพัก)
	16.00 - 18.00 น.	- ท่องเที่ยวชมธรรมชาติ ออกกำลังกาย เดิน วิ่ง ปั่นจักรยาน และพักผ่อนตามอัยาศัย ณ อ่างเก็บน้ำศาลทราย (ไม่มีค่าใช้จ่าย)
	18.00 - 08.00 น.	- รับประทานอาหารเย็น ร้านอาหารในรีสอร์ท พักผ่อนตามอัยาศัย และพักผ่อนที่สันต์ทรายรีสอร์ท (ค่าใช้จ่ายสำหรับ 2 ท่าน 1,000 บาท บ้านไม้ริมน้ำ ประเภทห้องแอร์ พร้อมอาหารเช้า)
	2	08.00 - 09.00 น.
09.00 - 10.00 น.	- ทำบุญ ไหว้พระ ณ วัดเขาคิชฌกูฏภวามาราม (ไม่มีค่าใช้จ่าย)	
10.00 - 11.00 น.	- พักผ่อนตามอัยาศัยไปกับการเยี่ยมชมธรรมชาติ ณ ฝ่ายคลองตาหรีว (ไม่มีค่าใช้จ่าย)	
13.00 - 15.00 น.	- พักผ่อนตามอัยาศัยไปกับธรรมชาติ เล่นน้ำที่น้ำตกจันทเขลม (ไม่มีค่าใช้จ่าย)	

รูปที่ 1 การจำลองการจัดเส้นทางตามโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ 1 เทียว 3 วัน 2 คืน

รูปที่ 1 แสดงการจัดเส้นทางการท่องเที่ยวตามกิจกรรมของโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ 1 ท่องเที่ยว 3 วัน 2 คืน ซึ่งเที่ยวในตำบลชากไทย พลวง และตะเคียนทอง โดยเริ่มต้นที่ศาลเจ้าพ่อเขาน้อย (หินตั้ง) ฐานการเรียนรู้ไม้กวาดพันปี วิสาหกิจชุมชนน้ำผึ้งเขาคิชฌกูฏ วัดกระติง เชื้อนพลวง เขาพระบาทพลวง อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ น้ำตกกระติง น้ำตกคลองไผ่บูลย์ วัดตะเคียนทอง และพิพิธภัณฑ์ของ รวม 11 สถานที่ มีระยะทางการเดินทางรวมทั้งสิ้นประมาณ 66 กิโลเมตร

รูปที่ 2 การจำลองการจัดเส้นทางตามโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ 2 เทียว 2 วัน 1 คืน

รูปที่ 2 แสดงการจัดเส้นทางท่องเที่ยวตามกิจกรรมของโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ 2 ท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน ซึ่งเที่ยวในตำบลคลองพลู และจันทเขลม โดยเริ่มต้นที่วัดทุ่งจันด้า สวนกานต์ธิดา (สวนป่าเบส) สันต์ทรายรีสอร์ท อ่างเก็บน้ำศาลทราย วัดเขาคิชฌกูฏภวนาราม ฝายคลองคาหรีว และอุทยานแห่งชาติน้ำตกจันทาเป๊ะ รวม 7 สถานที่ มีระยะทางในการเดินทางรวมทั้งสิ้นประมาณ 89 กิโลเมตร

สรุปผลและการอภิปรายผล

จากการสำรวจสถานที่ท่องเที่ยว 5 ตำบล ในอำเภอเขาคิชฌกูฏ ได้แก่ ตำบลชากไทย พลวง ตะเคียนทอง คลองพลู และจันทเขลม พบสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทส่งเสริมสุขภาพรวม 18 สถานที่ ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 7 แห่ง สถานที่ท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม 9 แห่ง และสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2 แห่ง โดยมีสถานที่ท่องเที่ยวในแต่ละตำบลดังนี้

ตำบลคลองพลู มี 6 สถานที่ คือ วัดทุ่งจันด้า สวนกานต์ธิดา (สวนป่าเบส) เกษตรอินทรีย์ สันต์ทรายรีสอร์ท อ่างเก็บน้ำศาลทราย ฝายคลองคาหรีว และวัดเขาคิชฌกูฏภวนาราม ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าเสนอจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงศาสนา สถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับผักอินทรีย์ และสถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ โดยผู้ที่สนใจสามารถเดินทางมาเคารพสักการะบูชา เรียนรู้กระบวนการปลูกผักอินทรีย์ และพักผ่อนหย่อนใจไปกับธรรมชาติ

ตำบลชากไทย มี 3 สถานที่ คือ ศาลเจ้าพ่อเขาน้อย (หินตั้ง) ฐานการเรียนรู้ไม้กวาดพันปี และสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรซึ่งเป็นวิสาหกิจชุมชนน้ำผึ้งคิชฌกูฏ ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าเสนอจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงศาสนา และศูนย์การเรียนรู้ โดยผู้ที่สนใจสามารถเดินทางมาเคารพสักการะบูชา เรียนรู้การทำไม้กวาด และสามารถเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น อย่างเช่น ผลิตภัณฑ์จากผึ้งได้

ตำบลพลวง มี 4 สถานที่ คือ วัดกะทิง เขื่อนพลวง เขาพระบาทพลวง และอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ น้ำตกกระทิง ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าเสนอจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงศาสนา และสถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ โดยผู้ที่สนใจสามารถเดินทางมาเคารพสักการะบูชา มีบริการการนวดบำบัด และพักผ่อนหย่อนใจไปกับธรรมชาติ

ตำบลตะเคียนทอง มี 4 สถานที่ คือ น้ำตกคลองไพบูลย์ บ้านตะเคียนทอง วัดตะเคียนทอง และพิพิธภัณฑ์ของ ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าเสนอจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม โดยผู้ที่สนใจสามารถเดินทางมาพักผ่อนหย่อนใจไปกับธรรมชาติ เคารพสักการะบูชา และศึกษาเรียนรู้กับวัฒนธรรมผ่านการแสดงในพิพิธภัณฑ์

ตำบลจันทเขลม มี 1 สถานที่ คือ น้ำตกจันทาเป๊ะ ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าเสนอจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ โดยผู้ที่สนใจสามารถเดินทางมาพักผ่อนหย่อนใจไปกับการศึกษาเส้นทางธรรมชาติ อีกทั้งในแต่ละสถานที่ ได้ทำการแสดงรายละเอียดกิจกรรม ค่าใช้จ่าย เวลา ช่องทางการติดต่อ รวมถึงเส้นทางและระยะทาง

จากการสำรวจสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในอำเภอเขาคิชฌกูฏทั้ง 5 ตำบล จำลองการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวออกเป็น 2 โปรแกรม คือ 1) โปรแกรมการท่องเที่ยว 3 ตำบล ชากไทย พลวง และตะเคียนทอง 3 วัน 2 คืน โดยมีเส้นทางท่องเที่ยวและระยะทางรวมทั้งสิ้นประมาณ 66 กิโลเมตร ค่าใช้จ่ายโดยประมาณเริ่มต้นที่ 1,000 บาท (ไม่รวมค่าเชื้อเพลิง

ในการเดินทาง) 2) โปรแกรมการท่องเที่ยว 2 ตำบล คลองพลู และจันทเขลม 2 วัน 1 คืน โดยมีเส้นทาง การท่องเที่ยวและระยะทางรวมทั้งสิ้นประมาณ 89 กิโลเมตร ค่าใช้จ่ายโดยประมาณเริ่มต้นที่ 1,000 บาท (ไม่รวมค่าเชื้อเพลิงในการเดินทาง) ซึ่งโปรแกรมการท่องเที่ยวทั้ง 2 โปรแกรม ผู้ที่มาท่องเที่ยวจะได้ สัมผัสกับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม สถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และสถานที่ท่องเที่ยว เชิงเกษตร ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ สามารถเดินทางไปท่องเที่ยวเยี่ยมชมความสวยงามของ ธรรมชาติ วัฒนธรรม และเรียนรู้วิถีเกษตร ของอำเภอเขาชีชมภูที่มีความหลากหลาย

การจำลองโปรแกรมการท่องเที่ยวและเส้นทางแต่ละตำบล ในอำเภอเขาชีชมภู ได้มีการเสนอ สถานที่ท่องเที่ยว รายละเอียดกิจกรรม และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้เข้าไปเรียนรู้ พักผ่อนหย่อนใจ นักท่องเที่ยว ที่สนใจสามารถวางแผนการท่องเที่ยวตามโปรแกรมการท่องเที่ยวที่นำเสนอ หรือวางแผนการท่องเที่ยว ด้วยตนเองตามรายละเอียดที่ได้นำเสนอ

ซึ่งมีความสัมพันธ์กับงานวิจัยเรื่องการศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดขอนแก่น ที่ได้ทำการสำรวจแหล่งท่องเที่ยว รูปแบบกิจกรรม เส้นทาง และได้ทำการนำเสนอรูปแบบกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดขอนแก่นได้ 2 ลักษณะ คือ 1) เส้นทางและรูปแบบกิจกรรมเฉพาะ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และ 2) เส้นทางและรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เชื่อมโยงกับ แหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่น (ประไพพิมพ์ และประสพชัย, 2559) ซึ่งเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายใน จังหวัดผ่านเส้นทางและรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่นักท่องเที่ยว อีกทั้ง มีความสัมพันธ์กับงานวิจัยเรื่องการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีไทหล่ม (จิตวิวัฒน์, 2558) งานวิจัยเรื่องการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย (เสริมศิริ และคณะ, 2560) ที่ได้มีการเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสำหรับผู้สนใจ และ ความสัมพันธ์กับการศึกษาศักยภาพและสร้างรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนและมัคคุเทศก์ท้องถิ่น การท่องเที่ยวชุมชน (กิตติศักดิ์, 2561) ที่ได้มีการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญ และนำข้อมูล ที่ได้มาออกแบบ เพื่อนำเสนอกิจกรรมและสร้างเส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวอื่น ๆ ในพื้นที่ อีกทั้งยัง ปลุกจิตสำนึกให้เยาวชนในพื้นที่อนุรักษ์และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่นได้

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการวิจัยไปใช้

นักท่องเที่ยวสามารถใช้การจำลองการจัดเส้นทางตามโปรแกรมการท่องเที่ยวทั้ง 2 โปรแกรม ในการเลือกรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเชื่อมโยงกับสถานที่ท่องเที่ยวอื่นในอำเภอเขาชีชมภูได้ และสามารถใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวที่สนใจตามรายละเอียดกิจกรรม ค่าใช้จ่าย ระยะทางในการเดินทางได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของสิ่งอำนวยความสะดวก ของสถานที่ การจัดการบริการขนส่ง รวมถึงการเพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวสามารถสืบค้นข้อมูลเหล่านี้ผ่านเว็บไซต์ได้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยความรู้จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ที่ได้อุดหนุนทุนวิจัย ปี พ.ศ. 2563 นัจนเสรีจสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบคุณนักพัฒนาชุมชนอำเภอเขาคิชฌกูฏ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ ผู้ดูแลสถานที่และศูนย์การเรียนรู้ ผู้นำและสมาชิกในชุมชน ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ตลอดจนร่วมเสนอแนวทางการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี

References

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2562. เข้าถึงเมื่อ (30 ตุลาคม 2563). เข้าถึงจาก (https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=618)
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2552). ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ. เข้าถึงเมื่อ (18 มกราคม 2563). เข้าถึงได้จาก (<http://thai.tourismthailand.org/สถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรม/ประเภทกิจกรรมท่องเที่ยว/ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ>)
- กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย. (2561). การศึกษาศักยภาพและสร้างรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนและมัคคุเทศก์ท้องถิ่นการท่องเที่ยวชุมชนเทศบาลตำบลนาครี อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี. ปีที่ 12, ฉบับที่ 28, หน้า 85-97
- ฐิติวัฒน์ ธีระวิภาค. (2558). แอปพลิเคชันแสดงเส้นทางและข้อมูลลูกค้า **Leased Line Internet** บนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์: กรณีศึกษา บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน). หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- ทิวาวรรณ ศิริเจริญ และนันทกานต์ ศรีปลั่ง. (2560). การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีไทหล่ม “เที่ยวไทหล่ม เมืองสงบ มากเสน่ห์”. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. หน้า 472-480. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
- ธัญญรัตน์ ไชยคราม. (2563). การประยุกต์เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศเพื่อสร้างแผนที่ออนไลน์ผ่านเทคโนโลยี Google Maps GIS Online ในกลุ่มการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. ปีที่ 28, ฉบับที่ 4, หน้า 575-586
- เบญจพร แยมจำเมือง. (2559). รูปแบบการจัดโปรแกรมการนำเที่ยวที่มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ. เข้าถึงเมื่อ (30 ตุลาคม 2563). เข้าถึงได้จาก (http://www.elfhs.ssru.ac.th/benjaporn_ya/pluginfile.php/416/course/summary/การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ.pdf)
- ประไพพิมพ์ สุธิสินนันท และประสพชัย พสุนนท์. (2559). กลยุทธ์การเลือกตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ. วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ. ปีที่ 29, ฉบับที่ 2, หน้า 31-48
- ปริญญานาคปฐม, ณรงค์ พลรักษ์, เยี่ยมพล โชติปัญญาธรรม และททัยพัจน์ พึ่งพุ่มแก้ว. (2563). การจัดประเภทแหล่งท่องเที่ยว และการสร้างเส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์อำเภอโมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท. วารสาร มทร.อีสาน ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. ปีที่ 5, ฉบับที่ 1, หน้า 116-132

- เปรมรัตน์ พูลสวัสดิ์, อาณาภาพ วงศ์พลับ และยุวธิดา ชิวปรีชา. (2558). การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในประเทศไทย. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระหว่างสถาบันครั้งที่ 3. หน้า 597-604. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- ภณสิทธิ์ อ้นยะ. (2563). การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยกระบวนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธนบุรี. ปีที่ 14, ฉบับที่ 2, หน้า 45-54
- วุฒิชชาติ สุนทรสมัย และปิยะพร ธรรมชาติ. (2559). รูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพื่อการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน. วารสาร สมาคมนักวิจัย. ปีที่ 21, ฉบับที่ 3, หน้า 167-181
- ศูนย์บริการข้อมูลอำเภอ. (2562). ข้อมูลพื้นฐาน: อำเภอเขาคิชฌกูฏ. เข้าถึงเมื่อ (18 มกราคม 2563). เข้าถึงได้จาก (http://www.chanthaburi.go.th/amphur_content/cate/21)
- ลิธธา กองสาสนะ. (2552). การศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดขอนแก่น. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. ปีที่ 4, ฉบับที่ 2, หน้า 35-58
- สุริยันต์ สุวรรณราช. (2553). การสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ดังแดงอย่างมีส่วนร่วม. วารสารสุทธิปริทัศน์. ปีที่ 24, ฉบับที่ 73, หน้า 57-72
- เสริมศิริ นิลคำ, กษิดิศ ใจผาวัง, จิราพร ชุนศรี, เบญจวรรณ เบญจกรณ์, ศิริพรรณ จินะบุญเรือง, นิเวศ จินะบุญเรือง และพีรญา ชื่นวงศ์. (2560). การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย. วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. ปีที่ 12, ฉบับที่ 1, หน้า 26-37
- สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์. (2561). การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ตั้งสำนักงานจันทบุรี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว. เข้าถึงเมื่อ (18 มกราคม 2563). เข้าถึงได้จาก (https://thainews.prd.go.th/th/news/print_news/WNSOC6110300010031)
- อรจนา แสนไชย จันทระยूर และสวิชญา ศุภอุดมฤกษ์ ตริรัตน์. (2561). การพัฒนาโปรแกรมและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมบนพื้นฐานข้อมูลแผนที่สีเขียว (Green Map) ของชุมชนบ้านโป่ง อ.สันทราย จ.เชียงใหม่. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. ปีที่ 13, ฉบับที่ 2, หน้า 230-243
- Pelasol, R. J., Tayoba, M. A. T., Mondero, E., Jugado, K., and Lahayhay, C. (2012). Destination in the Southern Part of Iloilo, Philippines. *JPAIR Multidisciplinary Research Journal*. Vol. 8, No. 1, pp. 90-97
- Management Strategy. (2019). *Strategic Health Tourism Management in Thailand*. Access (18 January 2020). Available (https://www.cm.mahidol.ac.th/program/ms/images/Latest_News/MS_News/2019-04-03-strategic-health-tourism-management-in-thailand/HealthTourism E-Book.pdf)